

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

SOSIAALISEN MEDIAN KÄYTTÖ OPISKELUN TUKENA

Opiskelijan näkökulma

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Liiketalouden ala
Tietojenkäsittelyn koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Syksy 2012
Susanna Kallio

KALLIO, SUSANNA: Sosiaalisen median käyttö opiskelun
tukena
Opiskelijan näkökulma

Opinnäytetyö

42 sivua

Syksy 2012

TIIVISTELMÄ

Opinnäytetyön aiheena on sosiaalisen median käyttö opiskelussa. Tutkimuskysymys on ”Kuinka opiskelijat itse kokevat sosiaalisen median opiskelukäytössä ja mitkä kokevat sen hyväksi ja huonoiksi puoliksi?”. Työn tavoite on selvittää, mitkä opiskelijoiden asenteet somea ja sen opiskelukäyttöä kohtaan ovat, ja kuinka somea voitaisiin opiskelukäytössä parhaiten hyödyntää niin, että opiskelijat itse ovat asiasta kiinnostuneet ja kokevat saavansa siitä hyötyä. Työn teoriaosuus käsittelee sosiaalista mediaa ja sen sovelluksia, verkko-opiskelun käsitettä ja sitä, miten nämä kaksi voidaan yhdistää.

Tutkimusmenetelmä on kvalitatiivinen, eli laadullinen. Menetelmä hyödyntää kohdehenkilöiden henkilökohtaisia kokemuksia ja näkemyksiä ja näiden pohjalta tehdään olettamuksia ja johtopäätöksiä tutkimuksen aihetta koskien. Tutkimus on luonteeltaan induktiivinen, eli tutkimuksella saadun aineiston pohjalta pyritään saamaan uutta tietoa tutkittavasta aiheesta. Tutkimus toteutettiin avoimiin kysymyksiin perustuvana kyselytutkimuksena. Haastateltavia oli neljä, jokainen eri oppilaitosmuodosta, ja heidän vastauksistaan pyrittiin löytämään yhteisiä teemoja ja tekijöitä sekä mahdollisia eroavaisuuksia.

Tutkimuksessa selvisi, että kaikilla tutkimukseen osallistuneilla oli yhteisinä tekijöinä sosiaalisen median käyttö yhteydenpidossa ja yhteinen kiinnostus sosiaalisen median hyödyntämiseen osana opiskelua. Valmiudet löytyivät, ja etenkin nuoremmat haastatelluista hyödyntävät somea myös sisällöntuotannossa vapaa-ajallaan ja korkeamman koulutusasteen opiskelijat hyödyntävät somea oma-aloitteisesti ryhmätyöskentelyssä, mutta kaipaavat enemmän oppilaitoksesta lähtöisin olevaa ideointia hyödyntämisen lisäämiseksi ja monipuolistamiseksi.

Tutkimuksen perusteella voidaan päätellä, että nuoremmilla opiskelijoilla on tällä hetkellä paremmat valmiudet sisällön tuottamiseen, ja vähemmän mahdollisuuksia hyödyntää sosiaalista mediaa opinnoissaan. Keskeisimpiä havaintoja tutkimuksessa oli se, että opiskelijoiden motivaatio somen käyttöön vaikuttaisi olevan kunnossa, ja sen käytön ja hyötyjen lisäämiseksi olisi tärkeä lisätä opettajien tietotaitoa ja valmiuksia somen käyttöön kannustamiseen..

Asiasanat: sosiaalinen media, some, verkko-opiskelu, motivaatio

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Information Technology

KALLIO, SUSANNA: Social media as a tool in studying
Student's perspective

Bachelor's Thesis 42 pages

Autumn 2012

ABSTRACT

The topic of this thesis is the use of social media as a tool in studying. The thesis attempts to answer the following question: "How do students perceive social media as a tool in their studies, and what do they consider to be its' advantages and disadvantages in said use?" The aim is to find out what are the students' pre-existing attitudes toward social media and its use as a part of their studies, as well as to find out how best to utilize social media so that students would be interested in using it and would feel like they are gaining some advantage out of it. The theoretical part of the thesis concentrates on social media and its applications, and discusses the concept of e-learning and how best to combine these two.

The research method is qualitative. The method focuses on the subjects' personal experiences, opinions, attitudes and assumptions. Conclusions are then based on these. The research approach is inductive in nature; that is, the data is used to make new findings and create new theory. The study was conducted as an interview using open-ended questions. There were four interviewees, each from a different level of education, and their answers were analyzed in order to find common themes and factors, as well as possible differences.

It was found out that all of the students use social media to keep in contact with family and friends. All of them were also interested in using social media as a part of their studies. They all had the readiness to use it as well. The younger subjects use social media as a channel to produce content in their free time more so than the older ones, and the older students use social media more as a tool when doing and organizing group work. The lack of school and teacher initiative in using social media as a part of studies was noted as the main reason why social media is not used even more.

Based on this study, it can be concluded that currently younger students are more prepared to use social media to create content, but they are not encouraged to utilize this in their studies. It was also noted that the students seem to be motivated enough to use social media in their studies, but teachers do not seem to have the necessary skills and knowledge to enable and encourage this.

Keywords: social media, e-learning, motivation

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Taustat ja tavoite	1
1.2	Tutkimusmenetelmät	2
2	SOSIAALINEN MEDIA JA SEN SOVELLUKSET	5
2.1	Web 2.0	5
2.2	Sosiaalinen media	5
2.3	Sosiaalisen median sovelluksia	7
3	VERKKO-OPISKELU JA SOME OPISKELUVÄLINEENÄ	13
3.1	Verkko-oppiminen	13
3.2	Virtuaaliset oppimisympäristöt	14
3.3	Opiskelijan motivaatio	15
3.4	Some opiskeluvälineenä	17
4	TUTKIMUS	20
4.1	Aineiston kuvaus	21
4.2	Analyysi	26
4.3	Tulokset	30
5	YHTEENVETO	36
	LÄHTEET	38

1 JOHDANTO

1.1 Taustat ja tavoite

Tutkimukseni aihealueena on sosiaalinen media ja etenkin sen rooli opiskelijoiden verkko-opiskelussa. Esimerkiksi Facebook, Twitter ja erilaiset blogipalvelut ovat yleistyneet suurissa määrin viime vuosina, joten pyrin selvittämään kuinka näitä työkaluja voidaan käyttää hyödyksi opiskelussa ja oppimisessa pelkän sosiaalisen yhteydenpidon lisäksi. Tutkimus painottuu erityisesti opiskelijan motivaatioon ja asenteisiin sosiaalisen median opiskelukäytön kohdalla. Omien kokemusteni pohjalta olen havainnut, että asenteissa on toisinaan suuriakin eroja, joten tutkimus pyrkii selvittämään näiden asenteiden taustoja. Tutkimuskysymys on siis ”Mitkä ovat sosiaalisen median edut ja haitat opiskelukäytössä opiskelijan näkökulmasta?”

Aihe on tutkimisen arvoinen, sillä valtaosan nuorista ja nuorista aikuisista kuuluessa jo ennestään johonkin sosiaalisen median palveluun, olisi erittäin hyödyllistä pystyä hyödyntämään tämä myös opinnoissa. Silius, Miilumäki, Huhtamäki, Tebest, Merilainen ja Pohjolainen (2010) viittaavat Kärkkäiseen (2007), jonka mukaan opintojen alku (etenkin korkeakoulutasolla) on usein vaikea opiskelijoille jotka ovat toisilleen vieraita. Pelkästään tämän vierauden ylipääsemiseksi sosiaalisen median hyödyntäminen opiskeluympäristössä olisi erittäin hyödyllistä.

Silius, Miilumäki, Sairanen, Huhtamäki, Liukkonen ja Pohjolainen (2009) toteavat myös, että on vain rationaalista ajatella web-yhteisöjen liittämistä opettamiseen, opiskeluun ja oppimiseen, sillä opiskelun muodolliset tukimenetelmät eivät tarjoa juurikaan työkaluja sosiaaliselle kanssakäymiselle. Opiskelijoille olisi hyödyllistä pystyä solmimaan sosiaalisia suhteita myös tuutorointi-ryhmien, armeijakavereiden ja muiden perinteisten kanavien

ulkopuolelta. Siliuksen mukaan sosiaalinen media voidaan nähdä yhtenä vastauksena tähän puutteeseen.

1.2 Tutkimusmenetelmät

Laadullinen tutkimus

Käytän tutkimuksessani laadullista tutkimusmenetelmää, joka on kuvattu Laadullisen tutkimuksen työkirjassa (Pitkäranta, 2010). Sen perusajatus on siinä, että se pyrkii ymmärtämään tutkittavaa aihetta. Laadullinen tutkimus asettaa suurimman painoarvon tutkimukseen osallistuvien henkilöiden kokemuksille ja näkemyksille sekä heidän ajatuksilleen ja tunteilleen aiheeseen liittyen. Laadullinen tutkimus on määrällistä tutkimusta ihmisläheisempää ja rajoituksettomampaa.

Laadullinen tutkimus sopii tarkoituksiini jo siitä syystä, että tutkimusongelmani ei koske niinkään määrällistä kuin laadullista ongelmaa. Ongelmani tai pikemminkin kysymykseni on siis se, että haluan pohjimmiltaan selvittää, kuinka opiskelijat saataisiin hyödyntämään sosiaalista mediaa opiskelussaan enemmän ja kuinka tästä puolestaan voitaisiin saada paras hyöty irti. Tutkimuksessani käytän lähestymistapana tutkailevaa ja tulkitsevää metodia, jotka mielestäni palvelevat parhaiten tarkoitustani pyrkiessäni selvittämään vastausta kysymykseeni.

Hirsjärven, Remeksen ja Sajavaaran (2001, 152) mukaan laadullisella tutkimuksella tavoitellaan kokonaisvaltaista ja mahdollisimman kattavaa kuvaa ilmiöstä joka tutkimuksen aiheena on. Mielestäni tämän saavuttamiseksi on ollut tärkeää luoda ensin hyvä kuva aiheeni taustatekijöistä ja työkaluista ennen itse kysymyksen ruotimiseen siirtymistä.

Induktiivinen lähestymistapa

Luonteeltaan tutkimukseni on induktiivinen. Pyrin jo olemassa olevien tutkimusten ja ennen kaikkea opiskelijoiden omien kokemusten avulla

selvittämään, mikä heitä motivoi ja erityisesti ajaa pois sosiaalisen median käytöstä opiskeluvälineenä ja näin selvittämään kuinka sosiaalisen median houkuttelevuutta ja hyötyjä voitaisiin korostaa opiskelussa.

Menetelmän kuvaus

Kuten sanottua, olen valinnut tähän tutkimukseen tutkailevan ja tulkitsevan lähestymistavan. Tutkimukseni alussa kartoitan jo olemassa olevaa teoriaa ja sitä, kuinka se soveltuu aiheeseeni. Aineiston keruuvaiheessa olen lähettänyt sähköpostitse opiskelijoille kyselyn, johon laadin tutkimusaiheeni kannalta olennaisia kysymyksiä. Kysymykset ovat luonteeltaan avoimia, ja niihin lukeutuu seuraavanlaisia kysymyksiä: Mihin sosiaalisen median palveluihin kuulut ja mihin niitä käytät? Oletko hyödyntänyt sosiaalista mediaa opinnoissasi? Koetko hyötyväsi sosiaalisesta mediasta opinnoissasi, miten? Pidätkö sosiaalisen median käyttämisestä opinnoissasi, miksi/miksi et? Mikä saisi sosiaalisen median houkuttelevammaksi opiskeluvälineeksi? Aineiston keruuvaiheessa vastaajia rohkaistiin kertomaan kokemuksistaan mahdollisimman monisanaisesti ja mahdollisesti epäselvien vastausten kohdalla vastaajiin otettiin uudelleen yhteyttä tarkennusten tekemiseksi.

Kysely lähetettiin ensisijaisesti verkkoa ja sosiaalista mediaa tavalla tai toisella hyödyntäville opiskelijoille, sillä heillä on suurimmalla todennäköisyydellä kokemusta myös sosiaalisen median käytöstä opintojen osana. Aineiston laajuuden kohdalla tavoitteena oli saavuttaa riittävän suuri otos viemättä sitä kuitenkaan liian laajaksi, jolloin tutkimuksen laadullisen luonteen takia olisi analysointi ja johtopäätösten tekeminen hankaloituneet tarpeettoman paljon. Aineisto kerättiin lopulta neljältä opiskelijalta, joilla kaikilla oli jonkin verran kokemusta sosiaalisesta mediasta mutta eriasteisesti toisiinsa nähden.

Analysoin keräämiäni tietoja etsimällä vastauksista yhdistäviä tekijöitä ja teemoja, jotka parhaiten vastaavat tutkimusongelmaani ja valottavat sitä, kuinka sosiaalisen median käyttöä voitaisiin tehdä houkuttelevammaksi ja hyödyllisemmäksi. Lähtökohdana oli, että aineistoa tutkitaan ilman olemassa olevia teemoja ja

nimenomaan painotetaan vastauksista nousseiden yhteisten ominaisuuksien analysointia.

2 SOSIAALINEN MEDIA JA SEN SOVELLUKSET

2.1 Web 2.0

Ennen siirtymistä sosiaaliseen mediaan, on hyvä tarkastella käsitettä Web 2.0. O'Reillyn (2005) mukaan Web 2.0:lla tarkoitetaan kehityssuuntaa, johon Internet lähti 2000-luvun alussa niin kutsutun IT-kuplan puhkeamisen jälkeen. Termin kehitti O'Reilly itse, ja sen vahvin eroava piirre aiempaan oli sen sosiaalisemmassa luonteessa. Hintikka (2007, 13) luettelee Web 2.0:n tunnusomaisimmiksi piirteiksi seuraavat neljä ominaisuutta:

- RSS-syötteen
- Mashup -sivustot, jotka kokoavat yhteen paikkaan monista lähteistä tulevaa sisältöä
- Tietokoneohjelmien ja -sovellusten toteutus Internetissä
- Sisällön ja tiedon tuottaminen, kehitys ja jakelu yhteistoiminnallisesti

Hintikka (2007) myös huomauttaa, että edellämainituista ominaisuuksista useat sopivat myös sosiaalisen median määritelmään ja että sosiaalinen media ylipäänsä onkin eräs Web 2.0:n kehityssuunnista.

2.2 Sosiaalinen media

Sosiaalinen media on Internet-palvelujen ja sivustojen muoto, josta on Erkkolan (2008, 10) mukaan kasvanut erityinen ilmiö 2000-luvulla, minkä takia sille piti antaa nimi, joka erottaa sen Internet-median muista vaiheista. Erkkola (2008, 82-83) kuvaa sosiaalista mediaa teknologiaan sidottuna prosessina, jossa käyttäjät tuottavat yhteisöllisesti sisältöjä yhteiseen käyttöön. Hän myös mainitsee, että tämän lisäksi sosiaalisella medialla on myös yhteiskunnallisia, taloudellisia ja kulttuurillisia vaikutuksia, johtuen sen tuomista muutoksista tuotanto- ja jakelurakenteisiin.

Professori Andreas M. Kaplanin ja Michael Haenleinin (2010) mukaan sosiaalinen media on puolestaan ”joukko internet-sovelluksia, joiden ideologinen ja tekninen perusta on Web 2.0:ssa ja jotka mahdollistavat loppukäyttäjien tuottaman sisällön luomisen ja välittämisen.” Sosiaalinen media tarkoittaa siis tiivistetyksi monelta monelle tapahtuvaa viestintää, jonka tärkeimpiä ominaisuuksia ovat rajattomuus sekä sisällön tuotannossa, että sen kommentoimisessa ja vapaassa käytössä.

Kalliala ja Toikkanen (2009) toteavat, että blogikirjoitus tai Twitter-päivitys yksinään eivät kuitenkaan ole sosiaalista mediaa, vaan se syntyy vasta kun blogin kirjoittajan ja lukijan välille syntyy interaktio, jossa vaihdetaan mielipiteitä. Tämä on tietenkin hyvin järkeenkäypää ottaen huomioon, että bogikirjoitus tai Twitter-päivitys ilman kommentointia on kuin mikä tahansa perinteinen joukkoviestinnän kirjoitus, joka on väistämättä viestintää vain yhdeltä monelle. Räisänen (2010) kokee, että digitaalisen median etu perinteisiin verrattuna on nimenomaan vuorovaikutus, sillä sosiaalinen media on tuonut vuorovaikutukseen Internetissä mukaan nimenomaan sosiaalisen, ihmisläheisemmän ja henkilökohtaisemman aspektin. Vaikka perinteinenkin media sallii joissain tapauksissa näennäisen ja häilyvän vuorovaikutuksen (yleisönosastot ja palautteet) on myös silloin kyse melko yksipuolisesta viestinnästä. Nykyisin jo pelkästään reaaliaikaisuus luo paljon persoonallisemman ja konkreettisemmän kommunikaation tunnun vuorovaikutukseen.

Räisänen (2010) sanoo myös, että sosiaalisessa mediassa yksilöt eivät alistu ryhmän mielipiteisiin vaan kaikilla on tasapuoliset mahdollisuudet tuoda ideoita esille. Yksilöt eivät myöskään ole samojen henkilöiden kanssa koko aikaa tekemisissä, vaan laajentavat tuttavapiiriään. Ryhmien rajat ovat häilyvät ja uudet ideat kilpailevat koko ajan keskenään. Verkossa tapahtuva kommunikointi antaa myös aremmalle ihmiselle turvallisuudentuntua ja itseluottamusta joka saattaa kasvokkain tapahtuvassa vuorovaikutuksessa puuttua.

Sosiaalista verkostoa voi Pöngän (2009) mukaan pitää jo sinänsä arvokkaana. Hänen mukaansa perinteistä verkostoitumista on saatettu tyypillisesti pitää väkinäisenä ja jopa epämieluisana pakon sanelemana toimintana, mutta

sosiaalinen verkostoituminen on huomattavan paljon helpompaa ja vaivattomampaa. Sosiaalinen verkostoituminen tuo myös mukanaan merkittäviä hyötyjä. Vaikka se onkin niin sanotusti kevyempää verkostoitumista kuin perinteinen tärkeiden kontaktien luominen, avaa se kuitenkin ovia esimerkiksi paljon tehokkaammalle ja nopeammalle tiedonkululle kuin aiemmin totut mallit.

Sosiaalisen median merkittävimpiä etuja on Räsäsen (2010) mukaan tiedon yhdistämisen helppous. Sosiaalisen median eri muotojen käyttäjämäärien ollessa niinkin valtavia kuin ovat, on myös tiedon määrä huikaisevan suuri. Tätä tietomäärää kahlaamalla voidaan löytää hajallaan olevia pätkiä jotka yhteen kohteeseen koottuna linkkikokoelmana muodostavat kattavan ja omaa tarkoitusta vastaavan kokonaisuuden.

2.3 Sosiaalisen median sovelluksia

Yleisimmin sosiaalista mediaa ajatellaan yksityiskäytössä olevaksi kanavaksi pitää yhteyttä omaan sosiaaliseen verkostoon. Rongas (2008) listaa sen hyväksi puoliksi nimenomaan verkostoitumismahdollisuudet sekä loistavan keinon pitää yhteyttä kavereihin, perheeseen ja sukulaisiin. Hänen mukaansa se tarjoaa myös hyviä apu- ja työvälineitä, kuten blogeja, wikejä, erilaisten tiedostojen jakopalveluita, virtuaalisia kohtaamispaikkoja ja jaettuja kalentereita.

Lietsala & Sirkkunen (2008) jakavat sosiaalisen median eri välineet seuraavien alatyyppeihin mukaan:

- sisällöntuotannon ja julkaisun välineet
- sisältöjen jakamisen välineet
- sosiaaliset verkostoitumispalvelut
- kollektiivituotannot
- virtuaaliset maailmat
- liitännäiset

Tässä osiossa on listattuna ja kuvailtuna muutamia yleisimmin tunnettuja ja käytettyjä sosiaalisen median sovelluksia, joista voi olla hyötyä myös

opetuskäytössä.

Facebook

Facebook on maailman suosituimpia Internet-sivustoja ja sitä voidaan pitää sosiaalisen median edelläkävijänä. Sosiaalisen median suosion kasvu on näkynyt eniten juuri Facebookin käyttäjien määrässä, ja kun puhutaan sosiaalisen median käsitteestä, juuri Facebook tulee useimmiten ihmisille mieleen. Facebookin käyttäjämäärä on noussut tasaisesti sen perustamisesta vuonna 2004 saakka ja käyttäjiä on jo yli puoli miljardia. Facebookissa voi käyttää hyvin monenlaisia eri viestinnän ja vuorovaikutuksen muotoja. Siellä voi kommentoida muiden julkaisuja, käyttää palvelun omaa Chat-toimintoa pikaviestimenä, lähettää yksityisiä viestejä, perustaa ryhmiä joiden jäsenet voivat tehdä keskenään tiimityötä ynnä muuta. Facebookiin voi rekisteröityä kuka tahansa ja kenet tahansa voi lisätä kaveriksi omaan verkostoonsa (olettaen tietenkin että toinen osapuoli hyväksyy lisäämisen.) (Facebook 2012.)

YouTube

YouTuben (2012) omien sivujen mukaan palvelu tarjoaa ihmisille kanavan maailmanlaajuiseen yhteydenpitoon, tiedottamiseen ja toisten innoittamiseen. Se toimii alkuperäisen sisällön luojien sekä pienten ja suurten mainostajien jakelukanavana. YouTubeen voi kuka tahansa luoda tilin jonne lisätä omia videoita. Sen kautta voi jakaa AV-muodossa tietoa mistä tahansa (laillisesta) aiheesta, mikä tekee siitä oivallisen kanavan esimerkiksi opetusmateriaalin jakamiselle. YouTube on käyttäjälle täysin ilmainen palvelu, joten jo tämä ominaisuus puoltaa sen käyttämistä opiskelussa, sillä se ei vaadi opiskeijalta eikä oppilaitokselta minkäänlaisia taloudellisia lisäsjöituksia.

Twitter

Twitter on reaaliaikainen tietoverkko joka yhdistää ihmisiä viimeisimpiin uutisiin, ideoihin, mielipiteisiin ja muihin mielenkiinnonkohteisiin. Twitterissä voi seurata

suosikkikäyttäjään ja heidän kirjoituksiaan voi kommentoida ja saada vastauksia kommentteihinsa. Twitter toimii tekstiviestinomaisilla viesteillä (tweeteillä), toisinsanoen viestien enimmäispituus on 140 merkkiä, mikä pakottaa ihmiset tiivistämään sanottavansa erittäin kompaktiin muotoon. Tweetteihin voi yhdistää myös kuvia ja videoita, jolloin kokemus kokonaisvaltaistuu. (Twitter 2012.) Twitter on siis erittäin kevyt mikroblogipalvelu, joka toimii lyhyiden, tekstiviestin pituisten viestien voimalla. Se toimii kevyesti myös matkapuhelimissa, mikä tekeekin siitä suosittua sellaisten ihmisten keskuudessa jotka pitävät tekemistensä raportoimisesta tekstinä ja kuvina reaaliaikaisesti.

Blogi

Jyväskylän ammattikorkeakoulun (2012) Verkkokirjoittaminen työelämässä sivustolla blogeja kuvataan verkkosivuiksi tai -sivustoiksi joihin blogin omistaja tai omistajat voivat kirjoittaa niin usein tai harvoin kuin haluaa haluamastaan aiheesta ja merkintä säilyy helposti löydettävissä, yleensä sivun yläreunassa. Vanhat merkinnät säilyvät useimmiten myös arkistoissa lukukelpoisina. Blogit ovat usein henkilökohtaisilla näkökulmilla sävyttyneitä, niitä voi kommentoida ja niitä voi kirjoittajan niin salliessa seurata myös erinäisillä syötteenlukijoilla.

Blogipalveluja löytyy vaikka millä mitalla, mutta muutaman tunnetuimman joukossa ovat esimerkiksi Googlen Blogger -palvelu, Wordpress ja LiveJournal. Blogeja voi käyttää hyvin laajasti aina ajankohtaisista asioista raportoimisesta henkilökohtaisten ongelmien ratkomiseen. Suuri osa blogi-palveluista on ilmaisia tai tarjoaa ainakin ilmaisen vaihtoehdon maksulliselle. Jotkut palvelut rahoittavat toimintaansa sivuille sijoitetuilla mainoksilla ja toiset (kuten Google) tekevät tästä vapaaehtoista ja antavat käyttäjälle mahdollisuuden tienata myös itse mainoksilla rahaa.

GoogleDrive

Google Drive (aiemmin GoogleDocs) on Microsoft Officen tärkeimpiä ohjelmia muistuttava palvelupaketti, joka toimii selaimella Internetissä. Sen avulla on mahdollista luoda online-dokumenteja kuten tekstitiedostoja, dia-esityksiä ja

laskentataulukoita. Sen kautta useampi ihminen voi työstiä samaa tiedostoa samanaikaisesti Internetissä ilman, että kenenkään tarvitsee huolehtia monen eri tiedoston ajantasaisuudesta tai versioiden saatavuudesta (Google 2012.)

GoogleDrive on äärimmäisen kätevä väline ryhmäopiskelussa. Se vapauttaa opiskelijat fyysisestä paikallaolosta ja antaa paljon enemmän tilaa myös ajankäytön suhteen, sillä kukin ryhmässä voi tehdä työtä haluamallaan hetkellä ja samalla kuitenkin nähdä mitä muut ovat saaneet aikaan. Myös samanaikainen työskentely toimii vaivattomasti ja työskentelyn ohessa voi myös hyödyntää palvelun Chat-ominaisuutta jonka kautta muiden kanssa voi keskustella työn etenemisestä.

Skype

Skype on Internetin välityksellä toimiva puhelu-ohjelma. Se vaatii tietokoneelle tai puhelimeen asennettavan Skype ohjelman, jonka avulla on mahdollista soittaa ilmaiseksi toisille Skype-käyttäjille (matkapuhelimissa käyttö vaatii maksullisen tilin.) Skype mahdollistaa normaalien puhelujen lisäksi myös videopuhelut eikä puhelujen osallistujien määrää ole rajattu kahteen, jolloin se on erinomainen kokousväline esimerkiksi ryhmätyöissä. Tietokoneen ja Internet-yhteyden lisäksi Skype-puhelun soittamiseksi tarvitaan vain toimivat kuulokkeet/kaiuttimet sekä mikrofoni. (Skype 2012.)

Etätyöskentelyä kritisoidessa etenkin ryhmätyötilanteissa negatiivisena puolena voidaan pitää sitä, että kun toista osallistujaa ei voi nähdä menetetään iso osa sanattomasta kommunikaatiosta. Skypen mahdollistamat videopuhelut eliminoivat myös tämän ongelman niiltä, jotka haluavat myös nähdä keskustelukumppaninsa ilmeet ja eleet puheen ohessa.

Chat

Wikipedia (2012) kuvaa chat-palveluja Internet-palveluiksi joiden kanssa ihmiset voivat keskustella tietoverkon välityksellä teksti-ikkunassa keskenään ilman aikaviivettä. Chat-toiminto on erittäin kätevä tapa keskustella ihmisten kanssa

reaaliaikaisesti, etenkin tilanteessa jossa useassa eri paikassa olevat henkilöt haluavat jutella keskenään ryhmässä. Monet palvelut, kuten Facebook ja GoogleDrive tarjoavat muiden toimintojensa ohessa myös mahdollisuuden keskustella chatissä mutta myös pelkästään jutusteluun tarkoitettut sivustot toimivat hyvinä hätäratkaisuina jos halutaan pitää esimerkiksi nopea palaveri Internetin välityksellä eikä kaikilla esimerkiksi ole mahdollisuutta päästä käsiksi pikaviestimiin tai muihin ohjelmiin.

Wiki

Wiki.org (2012) sivuston mukaan wikit ovat verkkoalustoja, joiden sisältöä käyttäjät voivat itse muokata haluamallaan tavalla, usein ilman sivustolle kirjautumista. Alustaa voi käyttää yksinkertaisen tekstipohjaisen syntaksin avulla ja tottumattominkin Internet-sisällön luoja voi helposti kantaa kortensa kekoon. Wikejä käytettäessä on tärkeää myös se, että kaikki ryhmän jäsenet ovat sitoutuneet sen käyttöön eikä kukaan päädy tekemään muutoksia esimerkiksi projektiin päivittämättä näitä muutoksia myös wikiin.

Kalliala & Toikkanen (2009, 148) toteavat Wikipedian olevan todennäköisesti tunnetuin valtaväestön käytössä oleva yhteistuotanto. He nostavat myös Wikibooksin (suomeksi Wikikirjasto) hyödylliseksi wiki-toteutukseksi, ja heidän mukaansa opettajien olisi hyödyllistä perehtyä konseptiin paremminkin. Käytännössä Wikikirjasto luo pohjaa eri kielillä kirjoitettujen virtuaalisten oppikirjojen kokoelmalle, jonka tarkoituksena on toimia vaihtoehtona nopeasti vanhentuville ja kalliillekin kurssikirjoille.

MSN Messenger

MSN Messenger on Microsoftin pikaviestintäohjelma, jonka avulla voi helposti pitää yhteyttä kontakteihinsa niin teksti-chatin kuin puheluidenkin kautta. Sen kautta voi myös jakaa kuvia ja tiedostoja ja se helpottaa huomattavasti päivittäistä kanssakäymistä ihmisten kanssa, sillä se eliminoi puhelukustannukset ja mahdollistaa useiden ihmisten kanssa juttelun samanaikaisesti. Messengerissä on myös se hyvä ominaisuus, että se voi tallentaa käydyt tekstimuotoiset keskustelut,

jolloin sen kautta pidetyt kokoukset tallentuvat sana sanalta muistiin. (Windows Live Messenger 2012.)

3 VERKKO-OPISKELU JA SOME OPISKELUVÄLINEENÄ

Palhomaan (2004) mukaan on olemassa kolmenlaista verkko-oppimista: ohjattua, itsenäistä ja monimuotoista. Verkko-opiskelu ei suoraan viittaa pelkästään Internetiin, vaan ylipäättään missä tahansa tietoverkossa tapahtuvaan opiskeluun. Se on monipuolista ja monialaista; verkkoa käytetään niin tiedon hankintaan ja soveltamiseen kuin tuottamiseenkin.

Haasio & Haasio (2008) näkevät opiskelun monipuolistuneen kokonaisvaltaisella tasolla viime vuosina. Perinteisestä luokkahuoneopiskelusta on lähdetty laajenemaan monialaisempaan opiskelumuotoon jossa voidaan valita lähi- ja etäopiskelun väliltä tai vaihtoehtoisesti vaikkapa yhdistää molempia. Haasio & Haasio (2008) myös kokevat Internetin merkityksen suureksi opiskelijoiden oppimistavan muuttumisessa, sillä se on mahdollistanut tiedon hankinnan aivan uudella tavalla. Opiskelija ei ole enää sidottu tiettyyn kirjavalikoimaan tietojaan kartuttaessaan, vaan hänellä on saatavillaan rajaton määrä tietoa, jota kerätessään ja vastaanottaessaan hänen on myös pystyttävä käyttämään henkilökohtaista kriittisyyttä tekstiä kohtaan.

3.1 Verkko-oppiminen

Montonen (2008, 21) pitää verkko-opiskelua hyvin samanlaisena kuin perinteistäkin opiskelua. Hänen mukaansa suurin ero on opiskelijaryhmän jäsenten mahdollisesti suurikin fyysinen etäisyys toisistaan, mutta perinteiset opiskelun osa-alueet kuten lukeminen, kirjoittaminen, keskustelu, pohtiminen, harjoitusten teko ja oman käsityksen luominen ovat molemmissa samat. Verkko-opiskelijalla on puolellaan se etu, kuten Kallialakin (2002, 31) toteaa, että tämä voi itse valita mihin osaan tarjotusta materiaalista kiinnittää eniten huomiota. Hän voi siis helpommin ohittaa jo itselleen tutummat asiat ja keskittyä sen sijaan itseään kiinnostaviin ja itselleen uudempiin alueisiin. Tämän mahdollistaa luonnollisesti myös se, että verkkoympäristössä materiaalia voidaan muualta

Internetistä linkittää sivulle hyvinkin suuri määrä, jolloin saatavissa olevan tiedon määrä on erittäin suuri.

Silanderin ja Kolin (2003) mukaan verkko-opiskeluun kuuluu myös sosiaalisen oppimisen vaihe, jossa keskeistä on ajatusten vaihto yhteisön jäsenten kesken. Opittu asia siirtyy niin opiskelijoiden kuin myös opettajien välillä ja koko yhteisö kartuttaa tieto- ja taitopääomaansa jakamalla oppimansa ja osaamansa keskenään. Kalliala ja Toikkanen (2009, 19) nostavat myös esiin opettajan ja oppilaan aseman tasavertaistumisen oppimisprosessissa. Heidän mukaansa opettajan tehtävä on ikään kuin opettaa oppimista ja auttaa oppilasta itse löytämään tietoa ja vastauksia ongelmiin ja kysymyksiin. Opettajan rooli on siis muuttunut hyvin paljon perinteisestä mallista, jossa opettaja kertoi oppilaalle sen mitä tämän tuli tietää lähes sanasta sanaan, sen sijaan että olisi opettanut tiedon hakua ja omaksumista.

The New York Timesissä (2009) julkaistu SRI:n tutkimus kertoo verkko-opetuksen olevan tehokkaampaa kuin tuntiopetuksen. Vuosina 1996 - 2008 toteutetun tutkimuksen mukaan verkossa tapahtuva sosiaalinen oppiminen oli tehokkaampaa kuin perinteinen luokkahuoneessa kasvatusten tapahtuva opetus. Tällainen oppimistapa hyödyttäisi sekä opiskelijoita että opettajia siinä, että se jättää enemmän tilaa luokkahuoneeseen tiedon soveltamista varten. Kun oppilaat voisivat perehtyä materiaaleihin ja tehtäviin verkossa ikään kuin yksin mutta yhdessä, jättäisi se enemmän tilaa keskustella aiheesta luokkatilanteessa opettajan opastuksella, poistaen näin suurimmalta osin perinteisen yksisuuntaisen luennoimisen, jolloin myös kasvokkaisesta oppimisesta tulisi sosiaalisempaa.

3.2 Virtuaaliset oppimisympäristöt

Matikainen ja Manninen (2001, 10) määrittelevät verkkokurssin käsitteen tarkoittamaan välinettä, jonka tavoite on ohjata rajatun opiskelijaryhmän oppimista ennaltamäärätyn aiheen piirissä. Hän täsmentää tällä eroa verkossa toimivan oppimisympäristön ja verkkokurssin välillä: yhdessä oppimisympäristössä on usein monia eri verkkokursseja. Oppimisympäristöllä he tarkoittavat kokonaisuutta, joka muodostuu eri vuorovaikutuskanavista ja

tietokannoista. Wilsonin (1996, 3) määritelmä oppimisympäristöstä on ehkä vielä hieman laajempi, sillä hän painottaa etenkin opiskelijan auttamista asioiden ymmärtämisessä ja ratkaisujen kehittämisessä tarjoamalla oppimisympäristön kautta tämän käyttöön erilaisia resursseja.

3.3 Opiskelijan motivaatio

Motivaatio määritellään Suomi Sanakirjassa (2012) sellaisena motiivien kokonaisuutena joka koostuu erilaisista syistä, vaikuttimista ja perusteista jotka johtavat johonkin toimintaan. Esimerkiksi raha saattaa olla jollekin motivaattori tehdä töitä, kun taas toiselle motivaation lähde on kunnianhimo tai ylipäättään intohimo omaa aihealuetta kohtaan.

Montonen (2008, 24) suosittelee, että ennen verkkokurssille osallistumista tai oman kurssin tilaamista kannattaa tarkastella kurssin sisältöä ja tavoitteita ja verrata niitä siihen, mitä itse kurssilta odottaa ja haluaa. Jos kurssille menee opiskelemaan kiinaa ja siellä opetetaan japania, voi opiskelijan motivaatio olla melkoisella koetuksella ja kurssi jää luonnollisen helposti kesken tarpeettomana. Montosen (2008, 25) mukaan verkkokurssilla saattaa olla vaikeampi motivoida itseään myös siitä syystä, että ilman läsnäoloja muiden opiskelijoiden luoma ryhmäpaine ei pääse kasvamaan perinteisten kurssien tasolle, jolloin kurssin kesken jättäminen saattaa olla helpompaa.

Nurmela ja Suominen (2007, 40–41) ovat listanneet viisi kohtaa jotka vaikuttavat verkko-opintojen sujumiseen:

- Tavoitteenasettelu. Nurmela ja Suominen näkevät opiskelija oman sitoutumisen tärkeimpänä tekijänä verkko-opintojen onnistumisessa. Selkeästi asetettu ja realistinen tavoite motivoivat ja pitävät opiskelijan kiinni opinnoissaan.
- Valmius antaa itsestään. Verkko-opinnoissa parhaita puolia on nimenomaan jokaisen osallistujan mahdollisuus ja tila osallistua keskusteluihin, saada kertoa omia mielipiteitään ja näkemyksiään sekä

kokemuksiaan ja tietenkin myös saada vastavuoroisesti paljon uutta tietoa itselleen muiden kokemuksista.

- Ryhmytyminen. Vaikka opiskelu tapahtuukin etänä, saa kurssikavereihin silti helposti yhteyden käytössä olevan alustan kautta. Keskustelupalstan kautta on helppo jakaa omia ajatuksiaan ja saada vastauksia muilta, sillä usein samat asiat askarruttavat monen mieltä ja niistä keskustelemalla luodaan yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä huojennetaan omaa mieltä.
- Organisointi. Opiskelun järjestely ja aikatauluttaminen ovat olennainen osa verkko-opiskelua. Monet käyvät verkko-opintojen ohella töissä ja harrastamassa tai ovat muuten kiireisiä vaikkapa perheen kanssa. Tällöin on tärkeää hallita vuorokaudessa olevien tuntien jakaminen niin, että opintoihin jää aikaa ilman että se on jostakin muusta auttamatta pois.
- Tunti päivässä. Opiskelu helpottuu heti sillä, että opiskeltavan asian omaksumisen jakaa useammalle päivälle. On helpompaa oppia tunnissa pieni osa yhtenä päivänä kuin omaksua iso taakka viiden tunnin rupeamana.

Tilanteessa jossa motivaatio verkko-kurssin läpikäymiseen alkaa olla nollassa, on lopettaminen varmasti se helpoin ratkaisu. Montonen (2008, 25) on kerännyt muutamia keinoja motivaation herättämiseen uudelleen tällaisessa tilanteessa. Hän kehottaa ensinnäkin ottamaan asian puheeksi ohjaajan kanssa. Pelkästään asiasta keskustelemalla voi saada perspektiiviä omaan tilanteeseensa ja yhdessä keskustelemalla on helpompi pohtia mistä motivaatiopula johtuu ja mikä siihen saattaisi auttaa. Montonen (2008, 25) kehottaa myös keskustelmaan aiheesta kurssikavereiden kanssa, sillä ongelma ei ole mitenkään harvinainen ja vertaistuen avulla saattaa saada uutta intoa ja hyviä neuvoja siitä kuinka edetä. Jos motivaatiopulan takia alkaa jäädä kurssin aikataulussa jälkeen, kannattaa Montosen (2008) mukaan tiedustella mahdollisuudesta jättää jokin tehtävä väliin, sillä muiden kurssilaisten kanssa samaan tahtiin opiskelu on motivoivampaa ja mielekkäämpää kuin perässä laahaaminen.

3.4 Some opiskeluvälineenä

Wuorisalon (2010, 97) mukaan lähes kaikki sosiaalisen median verkko-opiskelulle olennaiset välineet löytyvät jo sosiaalisista yhteisöistä, joten sosiaalisista verkostoista on tulossa äärimmäisen laajoja oppimisympäristöjä. Hänen mukaansa relevanteista ja osallistuvista sisällöistä on tulossa motivoinnin kannalta erittäin ratkaisevia tekijöitä.

Opetushallitus (2012) on laatinut ohjeet sosiaalisen median käyttöön opetuksessa, sillä sielläkin on huomattu sosiaalisen median oppijaa aktivoivat vaikutukset sekä tapa jolla se on alkanut muuttaa työskentely- ja kommunikaatiotapojamme sekä tapoja joilla tuotamme ja jaamme tietoa. Opetushallituksen laatimille ohjeille tuntuu olevan tilausta, sillä kuten Pönkä ja Impiö (2009) kirjoittavat, sosiaalisen median tuomat hyödyt eivät tapahdu itsestään. Heidän mukaansa sosiaalinen media voi tukea yhteisöllisessä työskentelyssä ja avata opetusta uudentlaiselle avoimuudelle ja näkyvyydelle.

Kuten Kalliala (2009, 12) kirjoittaa, on tärkeää muistaa sosiaalisen median käytöstä opetuksessa puhuttaessa, että se ei saisi olla itseisarvo. Siitä pitää olla jotakin hyötyä oppimisprosessissa jotta sitä olisi kannattavaa käyttää. Kalliala (2009, 7) tiivistää asian niin, ettei oppimista voida parantaa hankkimalla uusia välineitä vaan muutos lähtee oppimisprosessin muokkaamisesta. Samaa näkemystä kannatetaan myös SMOOT-hankkeessa (2007), jossa korostetaan pedagogisia lähtökohtia sosiaalisen median käyttöönotossa opetuskäyttöön. Avoimuuden ja vuorovaikutuksen tulisi olla ensisijaisia tavoitteita ja käyttäjillä itsellään pitäisi olla sananvaltaa siinä mitä välineitä ja mekanismeja käytetään. Kallialan (2009, 11) mukaan ei myöskään pitäisi rajoittua käyttämään vain yhtä sosiaalisen median välinettä vaan sen sijaan opettaa monipuolisesti yleisten sääntöjen ymmärtämistä, jolloin opiskelijan on tulevaisuudessakin helppo omaksua uusia välineitä.

Sosiaalisen median tärkeimmiksi eduiksi opiskelukäytön näkökulmasta Rongas (2010a) listaa muun muassa ihmisten erilaisten voimavarojen yhdistämisen, ajankäytön paremman organisoinnin, nopean pääsyn tiedonlähteiden äärelle,

kollektiivisen ongelmien ratkaisemisen ja ajatusten kehittelyn, vertaistuen, matkustamisen tarpeen poistamisen ja monien eri palveluiden kokoamisen samaan paikkaan. Rongaksen listasta käy ilmi, että hyviä puolia löytyy runsaasti, mahdolliset ongelmat eivät siis ole lähtöisin sosiaalisen median välineistä itsestään vaan pikemminkin oppilaista ja opettajista sekä heidän asennoitumisestaan. Kalliala (2009, 73) lisää hyvien puolien listaan myös kommunikoinnin joustavuuden. Sosiaalinen media tarjoaa monenlaisia keinoja kommunikoida muiden ihmisten kanssa niin välittömästi reaaliajassa vaikkapa pikaviestimien tai chattien välityksellä kuin myös viiveellä omaan tahtiin keskustelupalstoilla ja esimerkiksi blogien kommenttiosioissa.

Sosiaalisen median voidaan nähdä edistävän myös sosiaalisten kontaktien luomista. Siinä missä perinteisessä luokkahuoneessa kurssikaverit pääsee näkemään lähietäisyydeltä, ei heidän kaikkien kanssaan välttämättä kuitenkaan tule keskusteltua. Sosiaalinen media helpottaa kommunikointia etenkin vähemmän itsevarmojen ja ujomprien opiskelijoiden kohdalla. Kalliala (2002, 29) myös mainitsee, että avoin oppimismateriaali edistää opiskelijoiden keskinäistä tutustumista silloin, kun avoin kommentointi on oppimisympäristössä sallittua.

Sosiaalinen media on vaikuttanut myös suuresti tapaan tehdä ryhmätöitä. Räisänen (2010) tuo esiin sen, että perinteisessä ryhmätyötilanteessa henkisesti heikommat ihmiset jäävät helposti vahvempien persoonien jalkoihin, mutta sosiaalisessa mediassa tehdyssä ryhmätyössä kaikilla on teoriassa yhtäläiset mahdollisuudet saada mielipiteensä ja näkemyksensä kuulluksi, sillä kynnyks kirjottaa keskusteluun oma kommentti on matalampi kuin yrittää saada äänensä kuulluksi kiivaassa kasvotusten käydyssä keskustelussa. Räisänen (2010) mukaan sosiaalinen media mahdollistaa myös laajemman tuttavaverkoston muodostamista, sillä yksilöt ovat paljon laajemmin toistensa kanssa tekemisissä kuin perinteisissä luokkahuoneympäristöissä.

Siinä missä korkeakoulut ovat yhä useammin kääntyneet pois tiukoista kirjaoppimisen muodoista, on oppilaitoksissa kuitenkin Hintikan ja Rongaksen (2010) mukaan pääosin käytössä oppikirjat. Heidän mukaansa Suomessa on kuitenkin viimevuosina otettu käyttöön sähköisiä sisällöntuottamiskeinoja.

WSOY tarjoaa verkko-oppimisalustan ja YLE:n Opettaja.tv on julkaissut oppimateriaalipankin. Myös korkeakouluasteen oppilaitokset julkaisevat verkossa materiaalia, monesti sosiaalisen median sovelluksia hyväksikäyttäen. Suurin este sähköisten oppimisalustojen käytölle on Hintikan ja Rongaksen (2010) mukaan kuitenkin käyttöönoton vaikeus. Uusien oppimismuotojen käyttöönotto vaatisi etenkin opettajilta paljon perehtymistä, ja tämä saatetaan nähdä liian suurena haasteena.

Koululaitoksen puolelta sosiaalisen median hyödyntämisellä opinnoissa on vielä suuremmat hyödyt kuin opiskelijan puolelta. Hintikka (2008) tiivistää tuloksia Jyväskylän yliopistossa toteutetusta Sosiaalinen media aktivoivan oppimisen välineenä –hankkeesta, jossa sosiaalisen median sovelluksille nähtiin paljon uusia mahdollisuuksia niin koulu kuin yritysmaailmassakin. Etenkin palveluiden maksuttomuus on kouluille etu, sillä sovellukset toimivat ilmaispalveluina verkossa eivätkä siten vaadi oppilaitoksen laitteistoon mitään asennuksia eikä ohjelmien lisensointia. Palvelut ovat lisäksi helpoksi omaksuttavissa, ei vähiten siksi, että etenkin nuoremman sukupolven edustajista suuri osa on jo ennestään sosiaalisen median käyttöön harjaantunut. Ainoa lisätyötä aiheuttaa lähinnä tietoturvariskin lisääntyminen kun siirrytään koulun oman verkon ulkopuolelle, mutta toisaalta, kuten tutkimuksessa todetaan, voidaan verkon valvonta enimmäkseen hoitaa yhdeltä työpisteeltä etänä, ja näin joka tapauksessa voidaan minimoida henkilöresurssien käyttö.

Rongaksen (2010b) mukaan verkko-opiskelun lisääntyttyä myös kurssien opettajajohtoisuus on lisääntynyt, mikä on sinänsä ristiriidassa yleisen opetussuunnan kanssa jossa opettaja on enemmän opiskelua ja oppimista valmistava ohjaaja, niin sanotusti tasavertaisempi ja myös itse oppiva henkilö. Syyt tähän muutokseen ovat Rongaksen (2010b) mukaan kuitenkin luonnollisia, sillä verkossa tiedon ja mahdollisuuksien määrä on niin rajatonta, että opiskelija saattaisi yksin jäätyään helposti eksyä oikeaslt ja aiheeseen keskittyvältä polulta. Opettajat ovat usein myös ainoita jotka esimerkiksi koulun verkko-opetusympäristössä voivat muokata tilaa. Tässä mielessä sosiaalinen media luo huomattavasti joustoa ja antaa opiskelijoille itselleen enemmän tilaa luoda ja muokata sisältöjä.

4 TUTKIMUS

Tutkimusaineistoni tätä tutkimusta varten käsittää neljä kohdehenkilöä. Heistä jokainen vastasi samoihin avoimiin kysymyksiin, jotka olivat:

- Mihin sosiaalisen median palveluihin kuulut ja mihin niitä käytät?
- Oletko käyttänyt sosiaalista mediaa opinnoissasi, miten?
- Koetko hyötyväsi/hyötyneesi sosiaalisesta mediasta opinnoissasi, miten?
- Pidätkö sosiaalisen median käyttämisestä opinnoissasi? (Pyri perustelemaan miksi pidät/miksi et pidä.)
- Mikä saisi sosiaalisen median houkuttelevammaksi opiskeluvälineeksi?

Valitsin tarkoituksella kohdehenkilöikseni mahdollisimman erilaisista koulutusympäristöistä tulevia opiskelijoita, joilla kaikilla oli pohjalla hyvä käsitys siitä mitä sosiaalisen median sovelluksilla tarkoitetaan ja joista kaikki olivat tavalla tai toisella näihin sovelluksiin tutustuneet. Kohdehenkilö A on ammattikoulussa, B lukiossa, C on yliopistossa ja D opiskelee ammattikorkeakoulussa. Haastateltavat valikoituivat kun sopivia kohdehenkilöitä etsittiin Internetin eri keskustelufoorumeilta ja halukkaat sopivien koulutumuotojen edutajat suostuivat osaksi tutkimusta.

Aineistoa kyselyllä toteutetusta haastattelusta kertyi neljän sivun verran, eli noin sivu haastateltavaa kohden. Kyselyaineistoa läpikäydessä kävi heti selväksi, että sosiaalisen median aktiivinen käyttö opinnoissa on sitä yleisempää mitä korkeammalle opetusasteelle mennään. Tässä osassa käyn kysymys kerrallaan läpi kyselyllä ja jatko haastatteluilla saadun aineiston tiivistäen yhteisiä teemoja ja esiin nousseita seikkoja, tämän jälkeen analysoin aineistoa tehden johtopäätöksiä haastateltujen vastauksista ja lopulta teen yhteenvedon kyselyllä saamistani tuloksista.

4.1 Aineiston kuvaus

	Mihin sosiaalisen median palveluihin kuulut ja mihin niitä käytät?
Henkilö A (ammattikoulu)	Facebook - Yhteydenpito kavereihin ja perheeseen Blogger – Blogin kirjoittaminen, blogien lukeminen Kuvagalleriasivustot – Omien kuvien lisääminen, muiden kuvien katselu
Henkilö B (lukio)	Facebook – Yhteydenpito YouTube – Paljon sekä hyödyllistä että turhaa tietoa, hyvä kanava oppia uusia taitoja ja asioita Blogger – Henkilökohtaisista asioista kirjoittaminen Wiki-sivustot – Hyvä tietokanava kun haluaa löytää monipuolista infoa asioista
Henkilö C (yliopisto)	Ainoa aktiivinen jäsenyys Facebookissa – toimii perheen ja ystävien kanssa yhteydenpidossa sekä julkkisten / bändien seuraamisessa Myös YouTube, blogit ja wikit käytössä tietolähteenä – ei aktiivista sisällöntuottamista itsellä
Henkilö D (ammattikorkeakoulu)	Facebook, Twitter, Google+ – Yhteydenpito, ajankulu

Kaikki haastateltavat käyttivät yhtä tai useampaa sosiaalisen median palvelua yhteydenpitoon perheen ja ystävien kanssa ja kaikki kuuluivat Facebookiin.

Molemmat toisen asteen opiskelijat kirjoittivat lisäksi omia blogejaan ja tuottavat Internetiin joko kuva- tai videomateriaalia itseään kiinnostavista aiheista sekä viettävät aikaa muiden kuvia ja videoita katsellen ja kommentoiden.

Kaikki haastateltavat ovat lisäksi käyttäneet sosiaalista mediaa tiedon hakemiseen joko koulua tai yksityiselämäänsä koskevista aiheista. Kanavina ovat useimmiten olleet erilaiset blogi- ja wiki-sivustot. Henkilö B käyttää esimerkiksi YouTubea erilaisten uusien taitojen kuten ruoanlaiton ja leipomisen opetteluun.

	Oletko käyttänyt sosiaalista mediaa opinnoissasi?
Henkilö A (ammattikoulu)	Kyllä, enimmäkseen tiedonlähteenä
Henkilö B (lukio)	Kyllä, tietolähteenä enemmän kuin välineenä
Henkilö C (yliopisto)	Kyllä, oma-aloitteisesti asioiden suunnitteluun ja sopimiseen sekä yhteydenpitämiseen ryhmäläisten kanssa
Henkilö D (ammattikorkeakoulu)	Kyllä. Tietolähteenä ja opiskeluvälineenä.

Kaikki haastateltavat ovat opinnoissaan käyttäneet sosiaalista mediaa vähintäänkin tietolähteenä. Toisen asteen opiskelijat eivät ole juuri tuottaneet sisältöä sosiaaliseen mediaan opintoihinsa liittyen ja ammattikorkeakoulussa sekä yliopistossa sosiaalisen median käyttö on osin myös tietolähdepohjaista. Molemmat haastatelluista korkeamman koulutusasteen opiskelijoista käyttävät sosiaalista mediaa myös ryhmätöiden tekemiseen niin tapaamisten sopimisten ja töiden organisoinnin kautta kuin suoraa esimerkiksi jaettuja dokumentteja muokkaamalla.

	Koetko hyötyväsi/hyötyneesi sosiaalisesta mediasta opinnoissasi, miten?
Henkilö A (ammattikoulu)	Kyllä, informaatio laaja-alaisempaa ja monipuolisempaa kuin kirjoissa
Henkilö B (lukio)	Kyllä, sosiaalinen media tarjoaa paljon erilaisia näkökulmia asioihin
Henkilö C (yliopisto)	Kyllä. Some helpottaa käytännön asioiden hoitamista
Henkilö D (ammattikorkeakoulu)	Kyllä, some helpottaa etenkin ryhmätyöskentelyä. Sisältöä on helpompi tuottaa ryhmässä ja ajantasaista tietoa on helpompi saada sitä kautta.

Yhteistä kaikille haastateltaville oli myös se, että he kaikki ovat kokeneet hyötyneensä sosiaalisesta mediasta opinnoissaan. Alemman koulutusasteen opiskelijat olivat molemmat sitä mieltä, että tietolähteenä sosiaalinen media tarjoaa paljon monipuolisempaa tietoa sekä paljon erilaisia näkemyksiä aiheista. Ammattikorkeassa ja yliopistossa hyödyt on nähty etenkin ryhmätöiden tekemisen kohdalla.

	Pidätkö sosiaalisen median käyttämisestä opinnoissasi?
Henkilö A (ammattikoulu)	En osaa sanoa.
Henkilö B (lukio)	Kyllä, tietokoneen käyttö on ollut osa elämää lapsesta saakka joten myös somen käyttö tuntuu luontaiselta. Sosiaalinen media vaatii enemmän kriittisyyttä, jotta osaa arvioida mikä tieto on paikkansapitävää ja mikä pelkkää mielipidekirjoitusta / huijausta jne Sosiaalinen media saattaa luoda houkutuksen hairahtua tekemään opiskeluun liittymättömiä asioita.
Henkilö C (yliopisto)	Kyllä. Nopeuttaa ja helpottaa asioiden hoitamista. Joidenkin ihmisten kohdalla ongelmia aiheuttaa se, että some toimii erittäin henkilökohtaisena kanavana, jolloin ei välttämättä halua jakaa kaikkia asioita ”pelkkien” koulu- tai työkavereiden kanssa
Henkilö D (ammattikorkeakoulu)	Kyllä. Osa ihmisistä tosin pitää somea henkilökohtaisena ja lähinnä vapaa-ajan viettoon kuuluvana kanavana, joka aiheuttaa välillä hankaluuksia. Ylipäätään sosiaalisen median käyttö yksinkertaistaa asioiden hoitamista sekä ryhmä- että yksilötyöskentelyssä

Kolme neljästä haastateltavasta sanoi pitävänsä somen käyttämisestä opinnoissaan, neljäs – ammattikoululainen – suhtautui asiaan neutraalisti eikä osannut sen kummemmin määrittellä pitääkö vai eikö pidä.

Lukio-opiskelija koki somen käytön erittäin luontevana opiskelukeinona, koska hän on käyttänyt tietokoneita lapsesta saakka ja some on myös tuttu omasta arkielämästä. Lukio-opiskelija toi myös esiin sen, että sosiaalisen median käyttäminen tietolähteenä tuo mukanaan omat haasteensa, sillä se vaatii paljon tarkempaa lähdekriittisyyttä kuin vaikkapa kirjat tietolähteenä. Hän myös lisäsi, että sosiaalinen media saattaa aiheuttaa opiskelukanavana huomion hairahtumista esimerkiksi peleihin tai muuhun aiheeseen liittymättömään sisältöön.

Molemmat korkeamman koulutusasteen opiskelijat nostivat esiin opiskelijoiden erilaisuuden siinä, mitä jakavat ja haluavat muiden näkevän sosiaalisessa mediassa. Osa käyttäjistä jakaa vaikkapa Facebookissa hyvinkin henkilökohtaisia asioita, kun taas toiset pitävät sitä vain muiden seuraamiseen tarkoitettuna lähes yksipuolisena kanavana. Tämä aiheuttaa toisinaan ristiriitoja esimerkiksi ryhmätöiden kohdalla, kun osa opiskelijoista ei välttämättä tahdo käyttää esimerkiksi omaa Facebook-tiliään opiskeluasioiden hoitamiseen, etteivät ”pelkät” koulukaverit pääse näkemään henkilökohtaisia tietoja.

Kutenkin ryhmätöiden kohdalla koettiin, että enimmäkseen somen käytössä on vain hyviä puolia. Se yksinkertaistaa yhteydenpidon ja materiaalien jakamisen, kaikki ryhmän jäsenet pääsevät samaan aikaan muokkaamaan samoja aineistoja eikä työskentelyä ole sidottu aikaan eikä paikkaan.

	Mikä saisi sosiaalisen median houkuttelevammaksi opiskeluvälineeksi?
Henkilö A (ammattikoulu)	On houkutteleva jo ennestään
Henkilö B (lukio)	Vaikea sanoa.
Henkilö C (yliopisto)	Sen korostaminen oppilaitoksissa. Valmiudet olemassa, mutta ei riittävää kannustusta oppilaitosten taholta.
Henkilö D (ammattikorkeakoulu)	Vaikea määritellä mitään yhtä tiettyä asiaa. Opettajat voisi tarjota enemmän mahdollisuuksia ja ideoita tällä saralla, ja silloin kun somea hyödynnetään sen suhteen voitaisi antaa vaihtoehtoja.

Lähes kaikille haastatelluille oli vaikeaa määritellä, mikä yksittäinen muutos voisi tehdä sosiaalisesta mediasta houkuttelevamman opiskeluvälineen. Kaikki kokivat somen jo ennestään suhteellisen hyvänä kanavana, jonka passiivinen käyttö jo sinänsä tuo opiskelijalle omanlaisiaan hyötyjä.

Yliopisto-opiskelijan mukaan auttaisi, jos oppilaitoksesta tulisi useammin kimmoke somen käyttöön. Hänen mukaansa valmiudet ja kiinnostus löytyvät kyllä, mutta keinoja ei välttämättä osata hyödyntää täysin, ja käytön aloittamisen kimmoke saattaa jäädä uupumaan kokonaan, jos se ei tule niin sanotusti viralliselta taholta. Myös ammattikorkeakouluopiskelija kaipaisi enemmän opettajalähtöistä ideointia somen käytön mahdollisuuksista. Hänen mukaansa olisi myös suotavaa, että silloin kun somea kursseilla hyödynnetään, olisi opiskelijoilla myös valinnan mahdollisuuksia sen suhteen mitä kanavia käytettäisiin.

4.2 Analyysi

Aineiston läpikäynti tapahtui vertailemalla vastauksia keskenään ja etsimällä niistä yhteisiä teemoja. Kuten kuvauksessa mainittua, ilmeni heti ensimmäisellä tarkastelukerralla se seikka, että mitä korkeammalla asteella opiskelija oli, sitä todennäköisemmin ja sitä monipuolisemmin hän sosiaalista mediaa opinnoissaan hyödyntää. Haastateltavien opiskelijoiden vastauksissa oli myös paljon yhteneväisyyksiä, joiden pohjalta voidaan tehdä tiettyjä johtopäätöksiä.

Eräs ilmeinen yhdistävä tekijä on se, että haastateltavista jokainen kuuluu Facebook palveluun, joka on yksi maailman suurimmista ja tunnetuimmista sosiaalisen median kanavista. Kaikki haastatellut käyttävät Facebook-palvelua yhteydenpitoon perheen ja ystävien kanssa, mutta haastatellut myös mainitsivat käyttävänsä sitä myös vähemmän läheisten ihmisten kuulumisten seuraamiseen. Palveluna Facebook toimii ainakin osalle haastatelluista myös kanavana seurata itseään kiinnostavia julkisuuden henkilöitä, bändejä, yrityksiä ynnä muita. Facebook ylipäätään tarjoaa käyttäjälle hyvin monipuolisia tapoja hyödyntää sitä, vaikka se usein mielletäänkin lähinnä vapaa-ajan viihdykkeenä.

Haastatelluista opiskelijoista jokainen oli tottunut sosiaalisen median käyttäjä. Facebookin lisäksi kaikki käyttivät myös blogi-, kuva- ja videopalveluja, joko passiivisemmin vain kommentoivana osapuolena, tai myös aktiivisina sisällöntuottajina. Mielenkiintoista oli nimenomaan se, että haastatelluista nuoremmat, ammattikouluopiskelija ja lukiolainen, olivat ne jotka käyttivät somea

eniten vapaa-ajan sisällöntuotantoon. Kuitenkin he olivat haastatelluista ne, jotka käyttivät somea opinnoissaan enemmän tiedonlähteenä kuin kanavana tuottaa materiaalia. Toisin sanoen alemman koulutusasteen opiskelijoilla vaikuttaisi tämän tutkimuksen pohjalta olevan paremmat lähtökohtaiset valmiudet käyttää somea sisällöntuotannon kanavana, mutta heillä on tähän vähemmän mahdollisuuksia koulun puolesta.

Haastatelluista vanhemmat, korkeammalla koulutusasteella olevat opiskelijat olivat tottuneempia käyttämään somea opinnoissaan, enimmäkseen ryhmätyövälineenä. Osaltaan tähän vaikuttanee se, että siinä missä toisen asteen koulutus koostuu pääasiassa lähiopetuksesta ja ryhmätöille on varattu tuntiopetuksessa paljon aikaa, on korkeammalla koulutusasteella tavallisempaa, että ryhmätyöt jätetään tarkoituksella vapaa-ajalla suoritettaviksi, jolloin sosiaalisen median tarjoamat mahdollisuudet korostuvat. Kun opintoihin ei sisälly varsinaisia ”organisoituja” ryhmätyötunteja, syntyy tarve pystyä helposti ja nopeasti kommunikoimaan monen eri ihmisen kanssa, joita ei välttämättä tunne kovin hyvin oppilaitoksen ulkopuolella. Tällöin sosiaalisen median palvelut avaavat mahdollisuuksia muodostaa ryhmiä ja työskennellä etäältä saman projektin ympärillä, niin että sisältöä syntyy monella taholla ja se päivittyy kaikkien saataville reaaliajassa. Etenkin sosiaalisen median mahdollistama vaivaton keskustelu monen henkilön välillä samanaikaisesti helpottaa ryhmätöiden tekemistä huomattavasti.

Nuoremmat haastatelluista mainitsivat etenkin käyttävänsä sosiaalista mediaa tiedon lähteenä. Ottaen huomioon, että sosiaalisen median koko toimintaperiaate pohjautuu ajatukseen, että kaikki käyttäjät voivat samanarvoisesti luoda sisältöä, on tietenkin huomioitava tiedon todenperäisyys. Tänä päivänä Internetin käyttö on niin yleistä, että nuoremmatkin käyttäjät ovat hyvin perillä sen realiteeteista. Vaikka sosiaalista mediaa käytetään tiedonlähteenä enemmän ja enemmän, ei se ainakaan tämän tutkimuksen pohjalta kuitenkaan tarkoita sitä, että opiskelijat helpommin sortuisivat käyttämään ”huonoja” lähteitä. Haastatelluista lukiossa opiskeleva nosti esiin sen seikan, että lähteitä sosiaalisesta mediasta etsittäessä kriittisyys on erittäin tärkeää. Vaikka sosiaalisessa mediassa on paljon pelkästään mielipiteisiin ja näkemyksiin perustuvia tekstejä, on useissa tapauksissa taustalla

myös kattava taustatyö, joka parhaissa blogiteksteissä on myös selvitetty. Toisin sanoen blogit saattavat myös välillisesti toimia kanavina perinteisten kirjallisten pariin.

Nuoremmat haastatelluista toivat kumpikin esiin myös sen, että sosiaalinen media tarjoaa paremmat mahdollisuudet saada uusia näkökulmia ja erilaisempia lähtökohtia aiheisiin. Oppikirjat ovat monesti vain yhdestä näkökulmasta kirjoitettuja, ja vaikka voidaan sanoa, että faktoihin ei edes voi olla kuin yksi ”oikea” näkökulma, on kuitenkin aina otettava huomioon, että myös kirjojen takana on aina kirjailija, ihminen omine näkemyksineen ja kokemuksineen. Kun pidetään huolta siitä, että oppilaat ymmärtävät lähdekriittisyyden merkityksen ja periaatteet, on erittäin kannustettavaa että he etsivät oppimisprosessinsa osana myös muita kanavia tiedolle kuin viralliset kirjalliset. Tämä opettaa vähintäänkin kriittisyyttä ja saattaa auttaa paremmin sisäistämään opittavat aiheet, kun sitä pääsee tarkastelemaan useammasta kulmasta.

Eräs haastatelluista otti esiin myös sen, että käyttää YouTube palvelua kanavana oppia uusia taitoja, kuten ruoanlaittoa. Tämä on hyvä osoitus siitä, että sosiaalinen media toimii myös hyvänä välineenä käytännöntaitojen opiskelussa, joten se ei missään nimessä ole pelkästään teoria-aiheiden opiskeluun soveltuva väline. Vaikka käytäntö onkin varmasti paras keino oppia käytännön asioita, voidaan sosiaalisen median työkaluilla tukea asioiden omaksumista ja kannustaa opiskelijoita itsenäiseen työskentelyyn ja asioiden tutkimiseen.

Kuten todettiin, siirryttäessä ammattikorkeakoulu- ja yliopistotasoihin opiskelijoihin, on sosiaalisen median käyttö aktiivisena osana opiskelua jo yleisempää. Näissä oppilaitoksissa opiskelu on jo huomattavan paljon vapaampaa ja rajattomampaa, mikä antaa opiskelijoille vapaat kädet valita mieluisia ja itse tehokkaimmiksi kokemiaan opiskelun työkaluja. Vertailemalla eri henkilöiden vastauksia pystyi toteamaan, että sekä ammattikorkeakoulu- että yliopisto-opiskelijat olisivat valmiita hyödyntämään sosiaalista mediaa opinnoissaan paljon enemmänkin, jos oppilaitoksilta saataisiin tähän kannustusta. Molemmilla ylemmän tason oppilaitoksissa sosiaalisen median käyttötarkoitus on pääpainotteisesti ryhmätöiden tekemiseen suunnattuna alustana toimiminen, jonka

tarkoitus on ollut helpottaa ja yhtenäistää ryhmän jäsenten kommunikointia ja tiedon jakamista.

Kuitenkin useimmissa somea hyödyntävissä ryhmätoissa työkalujen hyödyntämistä ei ole voitu viedä parhaisiin mahdollisiin mittasuhteisiin. Kun sosiaalisen median käyttäminen opinnoissa on pelkästään opiskelijälähtöistä eikä opinahjo siihen kannusta, voidaan sitä käyttää vain välineenä lopputuloksen luomiseksi. Kuitenkin usein itse työn palauttaminen tai ”toimeenpano” tapahtuu perinteisiä metodeja käyttäen. Toisin sanoen vaikkapa jaetussa dokumentissa tai wikissä luotu tutkimus tulostetaan paperille ja palautetaan opettajalle, tai powerpoint-esitys heijastetaan luokan seinälle ja esitetään muille. Harvoin hyödynnetään sosiaalista mediaa julkaisukanavana, joka voisi paljon tehokkaammin jakaa pienryhmän tuotoksen kaikkien kurssilaisten saataville ja hyödynnettäväksi. Sen sijaan, että esimerkiksi julkaistaisiin tutkimukset kurssin blogissa josta kaikki kiinnostuneet voisivat tuotokset opiskella, ne saatetaan ainoastaan opettajan nähtäville, mikä vähentää kurssilta saadun hyödyn määrää opiskelijaa kohden huomattavasti siitä mitä se voisi olla.

Vastauksissa tuli myös ilmi se, että etenkin alemmalla mutta jossain määrin myös ylemmällä koulutusasteella opiskelevat eivät edes täysin tiedosta kaikkia sosiaalisen median mahdollistamia opiskelun tapoja. Tämä vain korostaa sitä, että muutoksen pitäisi lähteä nimenomaan siitä, että opettajat tiedostaisivat sosiaalisen median mahdollisuudet ja hyödyt ja rohkaisisivat opiskelijoita näiden pariin. Vaikka opiskelijoilla itsellään olisikin korkeammalla koulutusasteella enemmän tilaa valita omat opiskelumethodinsa, voi niiden käyttöönotto olla jo itsessään haasteellista, ellei opettaja siihen rohkaise.

Koehenkilöt painottivat kaikki etenkin sosiaalisen median helppoutta sen käytön etuna. Se on jo kanavana tuttu suurimalle osalle nuorempia sukupolvia, joten sen valjastaminen käyttöön myös osana opintoja ei olisi niin haastavaa kuin uusien opiskelukanavien yleensä. Kysyttäessä siitä, miten sosiaalisen median mielekkyyttä voitaisiin opiskelijoiden mielestä lisätä, eivät he osanneet antaa yhtä suoraa vastausta. Kuitenkin etenkin korkeamman koulutusasteen opiskelijat korostivat opettajälähtöisyyttä käytön aloittamisessa sekä erilaisia

mahdollisuuksia silloin kun käyttöä tapahtuu. Toisin sanoen jos jollakin kurssilla hyödynnetäänkin sosiaalista mediaa, olisi mielekkäämpää, että opiskelijalla itsellään olisi valinnanvaraa sen suhteen, mitä välinettä käyttää. Harvoin pakottamalla asioihin ainakaan kohotetaan kenenkään motivaatiota, joten valinnan vapaus saattaisi vähentää esimerkiksi jotain palvelua syystä tai toisesta boikotoivat opiskelijan vastustusta somen käyttöön.

Aineistosta nousi esiin myös syitä joiden takia sosiaalisen median käyttö opiskelussa voisi olla hankalaa. Nimensä mukaisesti sosiaalinen media vaatii useamman kuin yhden ihmisen panostusta, jolloin päästään siihen ongelmaan, etteivät kaikki opiskelijat yksinkertaisesti halua kuulua osaksi sosiaalisen median kanavia, jolloin niiden käyttö hankaloituu myös halukkaille osapuolille. Myös haluttomuus jakaa henkilökohtaisia tietoja muiden kuin läheisempien ihmisten kanssa on ollut syynä sille, että jotkut opiskelijat eivät haastateltujen mukaan ole olleet aina halukkaita käyttämään esimerkiksi Facebookkia yhteistyön tekemiseksi koulukavereiden kanssa. Käytettäessä sosiaalista mediaa osana opintoja on tietenkin otettava huomioon kaikkien opiskelijoiden toiveet yhtäläillä, joten tässä korostuu jo edellä mainittu vaihtoehtojen olemassa olo. Kuitenkaan sosiaalisessa mediassa ei ole mikään pakko jakaa henkilökohtaisia tietojaan, joten on erittäin tärkeää, että kurssia ohjaava opettaja on hyvin perillä somen mahdollisuuksista ja pystyy tarvittaessa auttamaan ratkottaessa edellä mainittuja tilanteita.

4.3 Tulokset

Tällä hetkellä tilanne tuntuu tämän tutkimuksen perusteella olevan se, että sosiaalisen median käyttöön opiskeluvälineenä löytyy vähintäänkin uteliaisuutta opiskelijoiden taholta. Tutkimuskysymykseni on ”Mitkä ovat sosiaalisen median edut ja haitat opiskelukäytössä opiskelijan näkökulmasta?” ja tämän aineiston perusteella voidaankin todeta, että haittoja opiskelijat löysivät huomattavasti vähemmän kuin etuja. Aineistosta kävi ilmi opiskelijoiden kaipaavan nimenomaan opettaja- ja oppilaitoslähtöisyyttä somen käyttöön otossa opiskelun osaksi.

Opiskelijat tiedostavat usein jo omasta yksityiselämästään sen, kuinka hyödyllisiä välineitä sosiaalinen media erilaisiin käyttötarkoituksiin tarjoaa. Välttämättä opiskelijat eivät osaa mieltää somea suoranaista opiskeluvälineenä ja he eivät sen täyttä potentiaalia siinä suhteessa ole sisäistäneet, mutta suurimmaksi osaksi heillä kuitenkin sen käyttöön valmiudet löytyvät. Asenteiden ja osaamisen lisäämisen pitäisikin siis tapahtua ensin opettajien kohdalla, jotka voisivat sitä myöden omalta osaltaan tutustuttaa opiskelijat someen nimenomaan opiskelukäytössä. Kuten Kalliala (2009, 7) toteaa, tarvitaan sosiaalisen median tarjoamien mahdollisuuksien hyödyntämiseen opiskelijoiden oppimishalun lisäksi myös opettajan pedagogista osaamista ja taitoa ohjata opiskelijoita oppimisessa. Aineistosta nousi esiin myös sosiaalisen median käyttömahdollisuudet käytännön taitojen opettelussa, mikä on hyvä huomio nimenomaan opettajille tehtäväksi. Opettaja voi esimerkiksi tehdä opetusvideon johonkin palveluun jaettavaksi, mikä helpottaa opiskelijoiden oppimista silloin, kun he eivät esimerkiksi pääse osallistumaan lähiopetukseen.

Aineistosta voidaan päätellä, että sosiaalisen median vahvimmat puolet tulevat esiin kun niitä käytetään ryhmätyövälineinä, sillä haastatelluista ne kaksi opiskelijaa jotka sitä aktiivisesti ja oma-aloitteisesti opiskelun välineenä käyttivät, hyödynsivät sitä nimenomaan kommunikointiin, organisointiin ja yhteiseen työskentelyyn projektien parissa. Hintikka (2008) jopa sisällyttää somen määritelmään sen ryhmätyöskentelyä tukevan ominaisuuden, sen lisäksi että kuvailee sitä helposti omaksuttavaksi, ja oppimista sekä käyttäjästä itsestään lähtöisin olevaa informaationtuotantoa, -keruuta ja prosessointia vahvistavaksi. Sosiaalisen median kanavista muun muassa Facebook, erilaiset blogi-palvelut, wikit ja GoogleDrive mahdollistavat erittäin monipuolisen ja tehokkaan yhteistyön opiskelijoiden välillä. Ne kaikki tarjoavat ominaisuuksia joita kaikkien oppilaistosmuotojen opiskelijat arvostavat: nopeus, helppous, yksinkertaisuus ja kommunikaation sujuvuus. Kuten mainittua, Wuorisalo (2010,97) onkin sitä mieltä, että sosiaalinen media tarjoaa jo lähes valmiita oppimisympäristöjä, joten tällä hetkellä onkin olennaista, että sosiaalisen median palveluita kyetään hyödyntämään niin, että sisällöt ovat relevantteja ja osallistuvia, jolloin opiskelijat niistä täyden hyödyn saavat. Tässä on olennaista, että opettajat sisäistävät palveluiden mahdollisuudet täysin ja osaavat tätä kautta auttaa myös opiskelijoita

somen hyödyntämisessä. Tätä avustamaan on Opetushallituskin ohjeistuksensa luonut.

Perinteisesti ryhmätöitä tehdessä vaaditaan paljon kasvotusten tapahtuvia tapaamisia, vaikka luonnollisesti voidaan myös vaihtoehtoisesti sopia ensimmäisessä tapaamisessa kuka tekee mitäkin ja päättää tehdä työ itsenäisinä osakokonaisuuksina, kooten lopputulos ennen palautusta yhdeksi kokonaisuudeksi, mutta tämä vie ryhmätyöltä työskentelymetodina pohjaa. Räsänen (2010) myös lisää perinteisen ryhmätyöskentelyn olevan paljon rajoitetumpaa sosiaalisesta näkökulmasta - heikommat persoonat jyrätään herkästi ja vain vahvemmat saavat äänensä kuuluviin. Sama ei kuitenkaan päde somessa. Sosiaalinen media mahdollistaa sen, että ryhmätyöskentely voi tapahtua nimenomaan ryhmässä, kuitenkin vaatimatta ryhmän jäseniä kokoontumaan samaan paikkaan fyysisesti. Sosiaalista mediaa hyödyntämällä ryhmän jäsenet voivat tehdä työtä joko samanaikaisesti tai kukin silloin kun parhaaksi koee, some toisin sanoen poistaa aikatauluttamisen ja yhteisten tapaamisten organisoinnin ongelman ja helpottaa huomattavasti työstettävien aineistojen saatavuutta. Kaikki voivat halutessaan muokata samoja tiedostoja samaan aikaan, ilman että syntyy useita erilaisia kopioita samasta työstä, jolloin lopputuloksella on riskinä muuttua epäjohdonmukaiseksi ja sekavaksi.

Vaikka tämän tutkimuksen perusteella vaikuttaisi siltä, että lähinnä korkeammalla koulutusasteella opiskelevat opiskelijat hyödyntävät somea opinnoissaan aktiivisena välineenä pelkän passiivisen tietolähdekäytön sijaan, ei ole mitään syytä olettaa ettei ammattikoulu- ja lukio-opiskelijatkin voisi tästä hyötyä yhtä lailla. Alemmalla koulutusasteella opiskelevilla nuoremmilla opiskelijoilla päinvastoin tuntuisi olevan jopa paremmat valmiudet hyödyntää sosiaalista mediaa sisällön tuotannon välineenä, mutta mitä ilmeisimmin opiskeluympäristössä ei kannustimia tähän luoda. Mitä pidemmälle nykyinen teknologian ja Internetin hallitsema aikakausi etenee, sitä nuoremmat käyttäjät hallitsevat tietokoneiden ja Internet-palveluiden käyttöä. Tämänkin tutkimuksen perusteella vaikuttaisi siltä, että jo pieni ikäero eri koulutusasteiden välillä osoittaa nuorempien opiskelijoiden olevan paremmin perillä sosiaalisen median palveluiden käyttömahdollisuuksista vapaa-ajanelämässään.

Loppujen lopuksi somen opetuskäytölliset keinot eivät edes ole niin kovin kaukana siitä, mihin kaksi alemman koulutusasteen haastateltua opiskelijaa sitä vapaa-ajallaan käyttivät. He pitivät sosiaalisen median kautta yhteyttä perheeseensä ja ystäviinsä, eikä tästä ole kovinkaan suurta muutosta siihen, että pidettäisiin yhteyttä myös koulukavereihin opiskeluun liittyvissä asioissa. Heistä kumpikin pitää omia blogejaan, joissa kirjoittavat elämästään, harrastuksistaan ja mielenkiinnon kohteistaan sekä julkaisevat itse tekemiään kuvia ja videoita galleria- ja videojulkaisusivustoilla. Tämä sama periaate toimisi suhteellisen mutkattomasti esimerkiksi oppimispäiväkirjoissa, läksyjen tekemisessä tai vaikka valmiiden töiden esittelyssä.

Totta kai tämän tyylinen käyttö toisi mukanaan myös haasteensa: miten estää esimerkiksi oppilaiden välinen vastausten ja töiden kopiointi? Tämänkaltaiset haasteet eivät ole esteitä somen tarjoamien välineiden käytölle, ainoastaan perinteisistä tavoista poikkeavia muutoksia, jotka vaativat opettajilta mukautumista ja perehtymistä somen käyttömahdollisuuksiin. Opettaja voi esimerkiksi hallinnoida luokan yhteisen blogin julkaisuja niin, että kaikki opiskelijat palauttavat läksynsä yhteiskäytössä olevaan blogiin samaan määräaikaan mennessä, ja vasta opettaja tarkastettuaan julkaisee ne koko luokan luettaviksi ja hyödynnettäviksi.

Sosiaalisen median koko käsite pohjautuu ajatukselle siitä, että kaikilla käyttäjillä on yhtäläiset mahdollisuudet sekä tuottaa että vastaanottaa sisältöä sekä kommentoida muiden tuotoksia. Some onkin opiskelussa parhaimmillaan, kun opiskelijat tekevät työtä saman aiheen parissa tuottaen sisältöä toinen toisilleen.

Eräänä houkuttelevimmista piirteistä opiskelijoiden näkökulmasta näytti olevan kommunikaation sujuvuus. Kymmenien sähköpostien lähettelyn sijaan voi keskustelun käydä nopeasti yhdessä paikassa niin, että kaikki pääsevät näkemään keskustelun koko kulun. Kuten Silius ym (2009) toteavat, eivät opiskelun perinteiset tukimenetelmät juuri tarjoa välineitä luokkahuoneen ulkopuoliseen kommunikointiin sähköpostin lähettelyä lukuun ottamatta. Sosiaalinen media tarjoaa nimenomaan joustavuutta kommunikointiin. Sen kautta voi erittäin

helposti käydä kahdenkeskisiä yksityisiä keskusteluja, ja samalla vaivalla keskustella koko ryhmän kaikkien jäsenten kesken. Keskustelu voi tapahtua reaaliaikaisina chatteinä ja pikaviesteinä, tai keskustelupalstoilla ja blogien kommenttiosioissa niin, että vastaajilla on aikaa siirtyä keskustelun pariin silloin kun heillä sille aikaa on. Myös kasvotusten voidaan keskustelua käydä Skypen kaltaisten VoIP-pohjaisten palveluiden kautta, jotka siirtävät ääntä puhelun kaltaisesti Internetin välityksellä eliminoiden kuitenkin puhelukustannukset ja lisäksi keskusteluun henkilökohtaisemman tunnut kuvan lähettämisen mahdollisuudella.

Tämän aineiston pohjalta voidaan tehdä päätelmä, että toisen asteen oppilaitoksissa sosiaalista mediaa näytetään hyödynnettävän tällä hetkellä lähinnä informaation lähteenä. Kuten eräs haastateltavista itsekin huomautti, tämä tarkoittaa sitä, että lähdemateriaalin kanssa vaaditaan paljon aikaisempaa vahvempaa lähdekriittisyyttä. Tämänkin muuttamisessa olisi hyvä keino saada myös nuoremmat opiskelijat osaksi sisällön tuotantoa sosiaalisessa mediassa osana opintojaan, jolloin he paremmin sisäistäisivät sen, ettei kaikkea mitä Internetistä lukee ehkä kannata lainata tosiasioina, ainakaan tarkistamatta lähteitä. Lähdekriittisyyden korostuminen sinänsä ei ole huono asia. Vaikka lähdemateriaalina käytettäisiinkin pelkkää kirjallisuutta, on opiskelijoita hyvä muistuttaa siitä, että mikään lähde harvoin on sataprosenttisen todenmukainen, ainakin siinä mielessä, että jokaisen lähteen taustalla on kuitenkin vain yksittäisen ihmisen tai ihmisjoukon subjektiivinen näkemys. Myös kirjoja kohtaan saa ja pitäisi olla lähdekriittisyyttä, ja tämä olisi hyvä muistaa niin Internetissä kuin kirjastossakin.

Luonnollisesti sosiaalisen median käyttöönotto opetuksessa ja opiskelussa luo myös omat haasteensa, sillä kuten millä tahansa asialla ja uudistuksella, on myös sosiaalisella medialla vastustajansa. On kuitenkin otettava huomioon sosiaalisen median mahdollisuuksien monimuotoisuus, jolloin voidaan olettaa, että jokaiselle löytyy jokin kanava joka voisi tuntua omalta ja hyväksyttävältä. Haastatellut opiskelijat nostivat esiin tapauksia, joissa jotkin kanssaopiskelijoista olivat olleet haluttomia käyttämään omia sosiaalisen median tunnuksiaan koulutöihin sen takia, että eivät ole halunneet jakaa henkilökohtaisia asioita ”pelkkien”

koulukavereiden kanssa. Opiskelijoissa on myös niitä, jotka eivät periaatteesta halua kuulua joihinkin tiettyihin palveluihin, kuten Facebookkiin. He eivät joko halua jakaa henkilökohtaisia tietojaan kenenkään kanssa Internetissä, tai eivät yksinkertaisesti halua kuulua johonkin tiettyyn palveluun tätä boikotoidakseen. Tällaisten tilanteiden kohdalla opettajan rooli korostuu siinä, että tämän tulee osata luoda vaihtoehtoisia tapoja hyödyntää somea niin, että ketään ei kuitenkaan siihen tarvitse vastentahtoisena pakottaa. Voidaan esimerkiksi luoda opiskelijalle tunnus, joka ei sisällä tämän todellisia henkilötietoja, tai valita käytettäväksi vaihtoehtoisia kanavia joiden kautta osallistua ryhmiin ja keskusteluihin.

5 YHTEENVETO

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, kuinka opiskelijat itse kokevat sosiaalisen median opiskelukäytössä, ja mitkä kokivat sen hyväksi ja huonoiksi puoliksi. Tutkimuksen teoriaosuudessa käytiin läpi aihealueen keskeisin käsitteistö, sosiaalisen median määritelmä ja sen sovelluksia sekä mahdollisuudet opiskelukäytössä. Teoriaosuus käsitteli myös verkko-opiskelua ylipäätään ja sitä millaisia oppimisympäristöjä se normaalisti käsittää. Myös motivaatiota tarkasteltiin etenkin verkko- ja etäopiskelun näkökulmasta.

Tutkimusosassa käytiin läpi kyselyllä ja jatkohaastatteluilla kerätty aineisto. Neljälle tutkimukseen osallistujalle esitettiin samat viisi kysymystä, joihin he saivat avoimesti vastata omien kokemustensa ja näkemystensä pohjalta. Vastauksia käytiin läpi vertailemalla niitä keskenään ja etsimällä niistä yhteisiä ja erottavia tekijöitä ja vetämällä näistä johtopäätöksiä.

Tutkimuksessa tultiin siihen lopputulokseen, että todellisuudessa sosiaalista mediaa ei tällä hetkellä käytetä opetuksessa tämän enempää lähinnä oppilaitosten ja opettajien valmiuksien ja kiinnostuksen puutteesta, joka näkyi aineistossa muun muassa siinä, että kukaan haastatelluista ei kokenut saaneensa oppilaitoksen puolesta minkäänlaista kannustusta sosiaalisen median käyttöön opinnoissaan. Opiskelijoilla itsellään vaikuttaisi tämän tutkimuksen pohjalta olevan hyvätkin valmiudet ja motivaatio sosiaalisen median hyödyntämiseen, mutta mahdollisuudet ja tietämys aiheesta ovat vielä rajalliset. Pitäisikin siis lähteä tutkimaan, miten somen käyttöä voitaisiin tehdä houkuttelevammiksi opettavalle taholle, ja tällä tiellä varmasti ensimmäinen askel on tiedon ja hyötyjen ymmärtämisen lisääminen.

Tutkimus on omissa rajoissaan luotettava ja validi. Sen perusteella voidaan vetää yleisiä johtopäätöksiä, sillä kaikkien haastateltavien vastaukset olivat samansuuntaisia, joskin tietyillä eroavaisuuksilla. Tutkimuskysymykseen oltaisi voitu saada laaja-alaisempia vastauksia jos otantaa olisi laajennettu kattamaan

useampi koehenkilö jokaisesta opinto-asteesta, tai jos vaihtoehtoisesti oltaisi rajattu tutkimus vain yhteen opintoasteeseen useamman henkilön otannalla. Kuitenkin tässä tutkimuksessa toteutettu otanta oli paras mahdollinen vaihtoehto tutkimuksen tarkoitusta silmällä pitäen. Tarkoituksena oli pintapuolisesti kartoittaa sosiaalisen median käyttömahdollisuuksia opiskelussa ja tapoja joilla opiskelijoiden motivaatiota sosiaalista mediaa kohtaan voitaisiin lisätä, ja tämä tavoite myös saavutettiin.

Tutkimuksen tulokset ovat yhteneväisiä myös aiempien julkaistujen tutkimusten kanssa, tosin siinä missä Hintikka ja Rongas (2010, 13) kertovat sähköisten sisällöntuotantokanavien yleistymisestä viime vuosina Suomessakin, voidaan tämän tutkimuksen tuloksista päätellä että nämä kanavat eivät välttämättä ole saavuttaneet aivan kaikkia opiskelijoita tai oppilaitoksia.

Henkilökohtaisesti sain työtä kirjoittaessani paljon uusia näkökulmia tutkimaani aiheeseen, ja siitä olisi voinut kirjoittaa useammankin työn eri osahaaroihin keskittyen. Esimerkiksi sosiaalisen median hyödyntämisen tekniset puolet ja sen hyödyt opiskelijoiden konkreettisille oppimistuloksille ja oppimiskokemuksille olisivat jo sinänsä hyvin kiinnostavia aiheita.

LÄHTEET

PAINETUT LÄHTEET

Erkkola, J-P 2008. Sosiaalisen median käsitteestä. Taideteollinen korkeakoulu, Medialaboratorio.

Haasio, A. & Haasio, M. (2008) Pulpetit virtuaalivirrassa. Helsinki: BTJ Kustannus.

Hintikka, K & Rongas, A. 2010. E-oppimisen uusia liiketoimintamalleja. ELMA-esiselvitys 2010. Suomen eOppimiskeskus ry.

Hirsjärvi, S.; Remes, P. & Sajavaara, P. (2001) Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Kalliala, E 2002. Verkko-opettamisen käsikirja. Jyväskylä: Oy Finn Lectura Ab.

Kalliala, E & Toikkanen, T. 2009. Sosiaalinen media opetuksessa. Finn Lectura. Helsinki.

Kaplan M., Haenlein Michael. 2010. Users of the world, unite! The challenges and opportunities of Social Media, *Business Horizons*, 53(1), 59-68

Kärkkäinen, J. (2007). Raportti uudessa tutkintorakenteessa opiskelevien ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoiden opintojen etenemisestä Tampereen teknillisessä yliopistossa. Tampereen teknillinen yliopisto. Opiskelijapalvelut.

Lietsala, K. & Sirkkunen, E. 2008. Social Media. Introduction to the tools and processes of participatory economy. Tampereen yliopiston laitosten julkaisut.

Matikainen, J ja Manninen, J 2001. Aikuiskoulutus verkossa. Verkkopohjaisten oppimisympäristöjen teoriaa ja käytäntöä. Tampere: Palmenia-kustannus.

Montonen, T. 2008. Verkko-opiskelijan opas: kokemuksia kirjoittajakoulutuksesta. Helsinki: Gaudeamus.

Nurmela, S. ja Suominen, R. 2007. Verkko-opettajaksi viikossa. Turku: Turun

yliopiston täydennyskoulutuskeskus. Opetushallitus, 2012.

Pönkä, H. & Impiö, N. 2009. Sosiaalinen media yhteisöllisen tiedonrakentelun ja opetuksen avoimuuden mahdollistajana, VKK-päivät '09, DevelOPE hanke, Oulun yliopisto.

Silander, P. & Koli, H. 2003. Verkko-opetuksen työkalupakki. Saarijärvi: Saarijärven Offset Oy.

Wilson, B. 1996. Constructivist learning environments: Case studies in instructional design. Englewood cliffs, s. 3. NJ: Educational Technology Publication

Wuorisalo, J. 2010. Sosiaalinen media oppimisen tukena – matkalla kohti avoimia, verkottuneita ja liikkuvia oppimisympäristöjä. Meriranta, Marjo: Mediakasvatuksen käsikirja. EU: UNIPress, s. 87-102.

ELEKTRONISET LÄHTEET

Facebook 2012. Factsheet. [Viitattu 13.2.2012] Saatavissa: <http://www.facebook.com/press/info.php?factsheet>.

Google 2012. [Viitattu: 1.10.2012] Saatavissa: <http://drive.google.com>

Hintikka, K. 2008. Sosiaalinen media aktivoivan oppimisen välineenä – hankeraportti 2008. Jyväskylän yliopisto. [Viitattu: 2.10.2012] Saatavilla: http://kans.jyu.fi/tutkimuksia/copy_of_aineistot/esitysaineistoja/JY-Sosiaalinen-media-2008-loppuraportti.pdf

Hintikka, K. 2007. Web 2.0 – johdatus internetin uusiin liiketoiminta mahdollisuuksiin [viitattu 12.8.2012] Saatavissa: http://www.tieke.fi/download/attachments/20218187/julkaisu_28.pdf?version=1&modificationDate=1346757085000

Jyväskylän ammattikorkeakoulu. 2012. Blogit. Verkkokirjoittaminen työelämässä [Viitattu: 16.4.2012] Saatavissa:

<http://oppimateriaalit.jamk.fi/verkkokirjoittaminen/blogit/>

O'Reilly, T. 2005. What Is Web 2.0: Design Patterns and Business Models for the Next Generation of Software. [Viitattu: 13.2.2012.] Saatavissa:

<http://oreilly.com/web2/archive/what-is-web-20.html>. O'Reilly Media.

Opetushallitus, 2012. Sosiaalisen median opetuskäytön suositukset. [Viitattu: 24.5.2012] Saatavissa:

http://www.opph.fi/download/140104_sosiaalisen_median_opetuskayton_suosituks_et.pdf. (6.4.2012).

Palhomaa, S. 2004. Mitä verkko-opetus on? VERTTI – Opettajan verkkokurssituki. [Viitattu: 16.4.2012] Saatavissa:

<http://www.cs.helsinki.fi/group/vertti/vertti/verope1.shtml>

Pitkäranta, A. 2010. Laadullisen tutkimuksen työkirja. [Viitattu: 5.3.2012]

Saatavissa:

http://www.samk.fi/download/13153_Laadullisen_tutkimuksen_tyokirja_APitkara_nnta.pdf

Pönkä, H. 2009. Sosiaaliset verkostot ja verkostoituminen. [Viitattu: 20.6.2012]

Saatavissa: <http://harto.wordpress.com/2009/08/05/sosiaaliset-verkostot-ja-verkostoituminen/>.

Rongas, A. 2008. Kevennä työtaakkaasi sosiaalisen median verkoissa. [Viitattu:

20.6.2012] Saatavissa: <http://sites.google.com/site/sosiaalinenmedia/>

Rongas, A. 2010a. Sosiaalinen media ei ole vain välineitä ja palveluja. [Viitattu: 21.7.2012] Saatavissa:

http://www.edu.fi/materiaaleja_ja_tyotapoja/tvt_opetuksessa/mika_ihmeen_sosiaalinen_media/sosiaalinen_media_ei_ole_vain_valineita_ja_palveluita.

Rongas A. 2010b. Mikä ihmeen sosiaalinen media? [Viitattu: 20.6.2012]

Saatavissa:

http://www.edu.fi/materiaaleja_ja_tyotapoja/tvt_opetuksessa/mika_ihmeen_sosiaalinen_media/pedagogisia_lahtokohtia.

Räisänen, T. 2010. Tietämyksen synty sosiaalisessa mediassa. Online-seminaari. 12.11.2010. [Viitattu: 20.6.2012] Saatavissa: <http://kokous.oamk.fi/p93323945/>.

Silius, K., Miilumäki, T., Huhtamäki, J., Tebest, T., Meriläinen, J., Pohjolainen, S. (2010). Students' Motivations for Social Media Enhanced Studying and Learning. Knowledge Management & E-Learning: An International Journal, Vol.2, No.1. [Viitattu: 7.5.2012] Saatavissa: <http://www.kmel-journal.org/ojs/index.php/online-publication/article/view/55/39>

Silius, K., Miilumäki, T., Sairanen, H., Huhtamäki, J., Liukkonen, A., & Pohjolainen, S. (2009). Mikä motivoi opiskelijat verkkoyhteisöön? What Motivates a Student to Use a Web Community? [Viitattu: 7.5.2012] Saatavissa: <http://hlab.ee.tut.fi/hmopetus/sosiaalinen-media/mika-motivoi-opiskelijat-verkkoyhteisoon>.

Skype 2012. [Viitattu 13.6.2012] Saatavissa: <http://www.skype.com>

SMOOT 2007. Sosiaalinen media opetuksen ja oppimisen tukena (Smoot) -hanke. Hankkeen kotisivut. [Viitattu 26.8.2012] Saatavilla: <http://www.smoot.fi/>

Suomi Sanakirja. [Viitattu 8.10.2012] Saatavissa: <http://sivistyssanakirja.com/motivaatio>

The New York Times. 2009. Study finds that online education beats the classroom. [Viitattu: 13.6.2012] Saatavissa: <http://bits.blogs.nytimes.com/2009/08/19/study-finds-that-online-education-beats-the-classroom/?em>.

Twitter 2012. [Viitattu 13.6.2012] Saatavilla: <http://twitter.com>

Wiki.org. 2012. What Is Wiki? [Viitattu: 16.4.2012] Saatavissa: <http://wiki.org/wiki.cgi?WhatIsWiki>

Wikipedia. 2012. Chatti. [Viitattu: 13.2.2012] Saatavissa: <http://fi.wikipedia.org/wiki/Chatti>

Windows Live Messenger 2012. [Viitattu 13.6.2012] Saatavissa: <http://windows.microsoft.com/fi-FI/messenger/home>

YouTube 2012. [Viitattu 13.6.2012] Saatavissa: <http://www.youtube.com>